

DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-57-4>

УДК 339.9:656.1

Сивохіп П.С.

аспірант

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9496-8803>E-mail: pavlo.s.syvokhip@lpnu.ua

ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ

У статті розглянуто проблематику відсутності єдиних методичних підходів до аналізу та оцінювання митного регулювання в Україні. Обґрунтовано необхідність розроблення методичного положення, яке б дозволило комплексно оцінювати ефективність митної політики у взаємозв'язку з економічним розвитком держави. Запропоновано систему показників за операційним і аналітичним аспектами, що охоплюють кадрову, управлінську, фінансову та цифрову складові митного регулювання. Визначено алгоритми розрахунку ключових показників результативності й наведено комплексну карту оцінювання діяльності митних органів, спрямовану на підвищення ефективності, прозорості та прогнозованості митної системи України. Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення державної митної політики та підвищення надходжень до бюджету.

Ключові слова: митне регулювання, митні платежі, аспекти оцінювання митного регулювання, показники оцінювання митних органів.

Syvokhip Pavlo. INDICATORS FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF CUSTOMS AUTHORITIES' PERFORMANCE

The article addresses the need to improve the methodological foundations for analyzing and evaluating customs regulation in Ukraine. The relevance of this topic is determined by the growing role of customs mechanisms in ensuring the country's economic security, fiscal stability, and integration into global trade systems. In the context of rapid institutional transformations and external challenges, the efficiency of customs regulation directly affects the competitiveness of the national economy and the effectiveness of public administration. The study emphasizes the necessity of forming a unified and transparent system for assessing customs performance, capable of reflecting both operational and analytical dimensions of regulatory activity. Particular attention is paid to the need for aligning national customs practices with international standards and the gradual implementation of digital tools that enhance monitoring and data-based decision-making. The author also underlines the importance of improving personnel qualifications and establishing a results-oriented culture within customs institutions, which would foster accountability and professional growth. Special attention is paid to the development of practical instruments for monitoring the quality and timeliness of customs procedures, the optimization of managerial processes, and the establishment of clear evaluation criteria for the functioning of customs bodies. The author highlights the importance of balancing administrative, financial, and digital components of customs work to ensure the reliability and adaptability of the regulatory system. The text focuses on identifying conceptual principles for evaluating customs regulation that can enhance its contribution to sustainable economic growth and the rational distribution of state resources. The proposed approach is intended to serve as a methodological basis for improving the quality of customs management, strengthening institutional accountability, and promoting the transparency of customs operations. The article seeks to form a coherent vision of how the modernization of customs regulation can become a strategic instrument for increasing the efficiency of state governance and stimulating the development of Ukraine's economy in the long term.

Key words: customs regulation, customs duties, aspects of customs regulation assessment, indicators for evaluating customs authorities.

Постановка проблеми. Проведене аналізування стану митного регулювання в Україні дає можливість стверджувати про відсутність єдиних інструкцій чи положень щодо аналізування та оцінювання вітчизняного митного регулювання. Можна зауважити про наявність окремих засобів такого аналізування, як наприклад, опитування за допомогою анкетування, але воно не дає можливості сформувати цілісного уявлення. З метою ефективної взаємодії

митного регулювання і його позитивного ефекту на економіку країни необхідним є розроблення методичного положення з аналізування та оцінювання вітчизняного митного регулювання. Таке положення характеризуватиме реальний стан митного регулювання країни та можливості його покращення у розрізі державного бюджету та економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття митного регулювання в різ-

них наукових джерелах трактується по різному. Дослідження митного регулювання в Україні проводити вітчизняні науковці, а саме: Дрозд О. Ю. [1], Єроменко А., Сластьоненко О. [2], Кийда Л. І., Шевченко Н.І. [3], Кулініч О. А., Білоус Г. Г. [4], Гребенюк Я. [5], Речун О.Ю., Єрмолович М.О., Ковальчук В.О. [6], Ковальова М.Л. [7], Щербатюк Н.В. [8], Кузняк Б.Я. та Свічкарь В.А. [9] досліджували у своїх працях системи митного контролю в ЄС Проте у умовах війни та у процесах постійних змін митного регулювання дана тема потребує подальших досліджень.

У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» митне регулювання трактується як «регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та інших податків, що справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України» [10].

Митне регулювання – це система правових, економічних та адміністративних заходів, що спрямовані на організування переміщення товарів, транспортних засобів і капіталів через митний кордон, гарантування економічної безпеки держави, джерел наповнення бюджету, а також захист національних інтересів.

Основою митного регулювання є сукупність норм, які визначають процедури переміщення товарів, їхній правовий статус, податкові умови та порядок використання після митного оформлення. На даний час в Україні пріоритетним завданням є наближення митного законодавства до стандартів ЄС, в тому числі через імплементацію принципів законності, рівності, правової визначеності, прозорості та сприяння міжнародній торгівлі [7; 11–14].

Мета статті – формування збалансованої системи оцінювання митного регулювання, яка сприятиме безперервному спостереженню за роботою відповідних підрозділів та їх працівників. Таким чином, це приведе до розв'язання низки питань, а саме:

1) забезпечить ефективність виконання посадових обов'язків працівниками відповідно до рівня управління;

2) сприятиме швидкому реагуванню на прийняття управлінських рішень в нестандартних ситуаціях;

3) забезпечить зростання митних платежів до державного бюджету тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження та його основні результати. Дедалі

частіше працівники митних служб відвідують курси підвищення кваліфікації, які б сприяли їх професійному розвитку. Але такого роду навчання не завжди є ефективним і не має жодного впливу на економічну діяльність країни чи зростання державного бюджету. Таким чином, з метою отримання ефективного впливу митного регулювання і зростання митних платежів необхідним є дотримання наступних методичних положень, які доцільно розглядати у двох аспектах:

- операційного;
- аналітичного.

Запропоновані аспекти дозволять створити цілісний інструментарій оцінювання реального стану митної політики у розрізі адміністративного, управлінського та економічного впливів. Таким чином, буде побудована збалансована система оцінювання митного регулювання.

Відповідно до операційного аспекту розподіл посадових обов'язків відбувається рівномірно. Важливим також є розподіл посадових обов'язків за відповідними рівнями управління, а саме: інституційного, управлінського та технічного. Оцінювання митного регулювання відповідно до операційного аспекту передбачає забезпечення моніторингу результативності. Основними показниками моніторингу результативності можуть бути час митного оформлення, обсяг виявлених порушень, збільшення надходжень.

Операційний аспект відображатиме процес результативності митних служб та буде спрямований на застосування традиційних показників діяльності, а саме:

- індивідуальна результативність митних органів;
- функціональна результативність митних підрозділів;
- управлінська результативність.

Індивідуальна результативність митних органів спрямована на забезпечення власних посадових обов'язків відповідно до посадових інструкцій, функціональна результативність митних підрозділів – спрямована на роботу всіх підрозділів митниці та управлінська результативність – передбачає рівномірне розподілення повноважень за відповідними рівнями управління (інституційного, управлінського та технічного) [15].

Показниками оцінювання операційного аспекту є час митного оформлення, обсяги виявлених порушень, зміна митних надходжень, рівномірність розподілу обов'язків

тощо. Зведені показники оцінювання митних процедур відповідно до операційного аспекту наведені у табл. 1.

Аналітичний аспект має включати аналітичну складову, яка охоплюватиме економічний та ризик аналіз з метою прогнозування митних надходжень у державний бюджет країни. Також така складова передбачатиме застосування Big Data та аналітичні платформи з метою виявлення схем ухилення від сплати митних платежів. Таким чином, аналітичний аспект передбачатиме поглиблену оцінку ефективності через економетричні методи макроекономічного впливу митного регулювання на розвиток країни та виявленні негативних ризиків [16]. Отож, аналітичний аспект включатиме наступні складові: економічне прогнозування, ризик-аналіз та використання аналітичних платформ. Зведені показники оцінювання митних процедур відповідно до аналітичного аспекту наведені у табл. 2.

З метою визначення результативності митного регулювання необхідним є формування карти результативності. Така карта виконуватиме функцію інтегрального моніторингу операційного та аналітичного аспектів оцінювання індивідуальних та функціональних обов'язків органів митного регулювання. Карта результативності митного регулювання органів митниці матиме наступний вигляд (див. табл. 3).

Запропонована комплексна карта оцінювання результативності митного регулювання за операційними та аналітичними аспектами забезпечить багатофункціональний підхід вивчення роботи митних органів, а відповідно і їх ефективності та результативності. Така карта є інформативною та показуватиме ефективність роботи у розрізі відповідних митниць країни.

Розглянемо детальніше кожен із показників карти оцінювання результативності.

Час митного оформлення (T_{mo}) – показує скільки часу відповідальна особа затрачає на виконання поставлено завдання при наданні митних послуг. Якщо відповідальна особа зловживає часом надання митних послуг при проходженні митних процедур – це призводитиме до обурення бізнесу чи фізичних одиниць, затримки обслуговування кількості об'єктів, і як наслідок буде недоотримання державного бюджету.

$$T_{mo} = t_f / t_z, \quad (1)$$

де t_f – фактичний час на надання митної послуги;

t_z – загальний час на надання митної послуги.

Рівень виявлених митних порушень (L_p) – відображає кількість виявлених митних порушень у системі загальних порушень митними органами. Такий показник дасть можливість побачити вагомість

Таблиця 1

Показники оцінювання митних процедур відповідно до операційного аспекту

№	Показник	Характеристика
1.	Час митного оформлення	середня тривалість процедур (год/хв)
2.	Рівень виявлених митних порушень	кількість або сума виявлених порушень
3.	Рівень очікуваних митних надходжень	динаміка надходжень до бюджету (%)
4.	Рівень рівномірності розподілу обов'язків	відповідність посадових функцій рівням управління

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 2

Показники оцінювання митних процедур відповідно до аналітичного аспекту

№	Показник	Характеристика
1.	Рівень точності прогнозу митних надходжень	співвідношення прогнозу з фактичними даними
2.	Рівень виявлених ризикових операцій	результат аналітичних алгоритмів
3.	Рівень використання аналітичних платформ (BI, Big Data)	ступінь цифровізації процесів
4.	Ефективність навчання працівників	вплив кваліфікаційного росту на результативність
5.	Рівень виявлених схем ухилення сплати митних платежів	результат роботи ризик-орієнтованої системи

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 3

Комплексна карта оцінювання результативності митного регулювання
за операційними та аналітичними аспектами

Аспект оцінювання	Показники	Підрозділ						
		Митниця 1	Митниця 2	Митниця 3	Митниця 4	Митниця 5	Митниця 6	Митниця 7
Операційний аспект	1.1. Час митного оформлення							
	1.2. Рівень виявлених митних порушень							
	1.3. Рівень очікуваних митних надходжень							
	1.4. Рівень рівномірності розподілу обов'язків							
Аналітичний аспект	2.1. Рівень точності прогнозу митних надходжень							
	2.2. Рівень виявлених ризикових операцій							
	2.3. Рівень використання аналітичних платформ (BI, Big Data)							
	2.4. Ефективність навчання працівників							
	2.5. Рівень виявлених схем ухилення сплати митних платежів							

Джерело: власна розробка автора

митних порушень у системі державного контролю:

$$L_p = P_m / p_z, \quad (2)$$

де p_m – кількість митних порушень;

p_z – кількість загальних порушень.

Рівень очікуваних митних надходжень (L_n) – показує частку митних платежів у загальній структурі державного бюджету. Показник допомагає відобразити роль митних надходжень у загальній структурі бюджету:

$$L_n = n_m / n_b, \quad (3)$$

де n_m – прогнозна сума митних надходжень (мито, акциз, податки, ПДВ, збори тощо);

n_b – загальна прогнозна сума державного бюджету.

Рівень рівномірності розподілу обов'язків (L_o) – показує завантаженість кожного працівника, який надає митні послуги. Показник є надзвичайно важливим, оскільки надмірна завантаженість працівників призводитиме до здійснення порушень, неякісне надання митних послуг та довгий час надання послуг через велике навантаження. Тому важливо забезпечити рівномірність розподілу обов'язків, щоб уникнути вище вказані проблеми та забезпечити ефективність роботи митних органів:

$$L_o = O_v / O_i, \quad (4)$$

де O_v – кількість наданих митних послуг митними органами;

O_i – кількість митних послуг, які працівник має надати відповідно до посадової інструкції.

Рівень точності прогнозу митних надходжень (L_t) – показує рівень відповідності між прогнозними і фактичними обсягами надходжень до державного бюджету. Нормативне значення показника вимірюється в межах 1 (або 100%). Чим значення показника наближене до 1, то точність прогнозу є високою, і навпаки, чим значення показника є наближеним до 0, тим точність прогнозу надходжень є низькою:

$$L_t = t_f / t_p, \quad (5)$$

де t_f – фактична сума митних надходжень;

t_p – прогнозна сума митних надходжень.

Рівень виявлених ризикових операцій (L_r) – відображає частку виявлених ризикових операцій серед загальної кількості операцій, які віднесені до ризикових системою управління ризиками:

$$L_r = O_r / O_z, \quad (6)$$

де O_r – кількість виявлених ризикових операцій;

O_z – загальна кількість операцій, віднесених до ризикових системою управління ризиками.

Рівень використання аналітичних платформ (L_{ap}) – показує кількість аналітичних платформ, яку використовують з метою митного регулювання у загальній запропонованій кількості. Цей показник відображає цифровий критерій митних орга-

нів і відображає активність митних органів у використанні інформаційно-аналітичних систем з метою прийняття ефективних управлінських рішень і забезпечення контролю при митних процедурах:

$$L_{ap} = AP_v / AP_z, \quad (7)$$

де AP_v – кількість аналітичних платформ, яку митні органи використовують з метою митного регулювання;

AP_z – загальна кількість запропонованих платформ, яку можна використовувати з метою митного регулювання.

Ефективність навчання працівників (L_e) – відображає ефективність роботи працівників, які після проходження підвищення кваліфікації чи навчання покращили результативність роботи:

$$L_e = k_{pr} / k_z, \quad (8)$$

де k_{pr} – кількість працівників, які після проходження підвищення кваліфікації чи навчання покращили результативність роботи;

k_z – загальна кількість працівників, які проходили підвищення кваліфікації чи навчання.

Рівень виявлених схем ухилення сплати митних платежів (L_u) – показує діяльність митних органів, яка спрямована на виявлення схем ухилення від сплати митних платежів. Даний показник відображає контролюючу і аналітичну функції митних органів, які спрямовані на зниження правопорушень та забезпечення зростання бюджету країни:

$$L_u = U_f / U_z, \quad (9)$$

де U_f – кількість фактично виявлених схем ухилення від сплати митних платежів;

U_z – загальна кількість операцій, які перевірялися при наданні митних послуг.

Висновки. Запропоновані показники відображатимуть ефективну частину роботи митних органів. При формуванні вище вказаних показників було взято до уваги операційну (час митного оформлення, рівень виявлених митних порушень, рівень виявлених ризикових операцій, рівень виявлених схем ухилення сплати митних платежів), кадрову (ефективність навчання працівників, рівень рівномірності розподілу обов'язків) та аналітичну (рівень використання аналітичних платформ, рівень очікуваних митних надходжень, рівень точності прогнозу митних надходжень) складові, які у сукупності показують якість роботи і позитивний вплив на економічну складову

країни. Окрім цього, оцінювання роботи митних органів за допомогою даних показників покаже сильні та слабкі сторони, та дасть можливість зосередитися на усуненні таких слабких сторін. За допомогою аналітичної складової можна удосконалювати і покращувати систему планування та прогнозування і відповідно приймати обґрунтовані рішення щодо удосконалення митної політики країни. Запропоновані показники несуть рекомендаційний характер і можуть змінюватися при аналізуванні конкретної ситуації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дрозд О. Ю. Митний режим транзиту: адаптація до європейського митного регулювання. *Правова позиція*. 2023. № 3 (40). С. 155–159.
2. Єроменко А., Сластьоненко О. Вплив воєнного стану на митне регулювання транзиту товарів через кордон України. *Innovative Approaches to the Progressive Solution of Scientific Research Problems* : XVI International scientific and practical conference, Valencia, March 27–29, 2024. Valencia, Spain. С. 80–82.
3. Кийда Л. І., Шевченко Н. І. Особливості реалізації державної митної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.4.66>
4. Кулініч О. А., Білоус Г. Г. Виклики системі митного регулювання ЗЕД України. *Фінансова архітектура та сценарії конкурентних моделей розвитку* : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 17 листопада 2023 р. Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 290–292.
5. Кулініч О.А., Гребенюк Я. Особливості функціонування митної системи України в сучасних умовах. *Socially competent management of corporations in a behavioral economy* : Collection of scientific papers. European institute of further education, Podhájka, 24-25.11.2021. P. 259–260.
6. Речун О.Ю., Єролович М.О., Ковальчук В.О. Особливості сучасного митного регулювання в Україні. *Technologies in education in schools and universities* : Hriceedings of the III Syntnrtional Scientific and Practical Conference. Athens, Greece, January 23-26, 2024. С. 67–68. DOI: <https://doi.org/10.46299/ISG.2024.1.3>
7. Ковальова М. Принципи та особливості системи митного контролю в ЄС. *Підприємництво та інновації*, 2021. Вип. 17. С. 13–17. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/17.2>
8. Щербатюк Н.В. Організація митного контролю: європейський досвід. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 387–391.
9. Кузняк Б.Я., Свічкарь В.А. Особливості митного регулювання в країнах Європейського Союзу. *Ефективна економіка*. 2018. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6221> (дата звернення: 25.09.2025).
10. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 26.09.2025).

11. Лемеха Р. Принципи правового регулювання митних режимів в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2020. Вип. 4 (33). С. 62–68. DOI: <https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i4.624>
12. Дудченко В.В. Поняття та сутність митних процедур відповідно до законодавства України. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції, 2019. № 6, С. 67–70. DOI: <https://doi.org/10.15421/391996>
13. Несторишен, І., Туржанський, В., Бережнюк, І. Новація у митному законодавстві України. *Митна безпека*, 2021. С. 66–76. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5959.4.2020.66-76>
14. Dorofeieva, L., Korneva, T. Formation of a system of regulations in the customs sphere. *Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union* : Collective monograph. Riga : Izdevniecība "Baltija Publishing", 2020., pp. 616–641. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-43-3/2.3>
15. Кузьмін О. Є., О. Г. Мельник. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навчальний посібник – 3-тє вид. доп. і перероб. Львів : Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2007. 384 с.
16. Фещур Р.В., Барвінський А.Ф., Кічор П.В. Статистика: Теоретичні засади і прикладні аспекти : навчальний посібник. 2-ге вид. Оновлене і доповнене. Львів : «Інтелект-Захід», 2003. 576 с.
- a behavioral economy: Collection of scientific papers* (pp. 259–260). Podhájska: European Institute of Further Education. (in Ukrainian)
6. Rechun, O. Yu., Yermolovych, M. O., & Kovalchuk, V. O. (2024). *Osoblyvosti suchasnoho mytnoho rehuliuвання v Ukraini* [Features of modern customs regulation in Ukraine]. In *Technologies in education in schools and universities: Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference* (pp. 67–68). Athens, Greece. DOI: <https://doi.org/10.46299/ISG.2024.1.3> (in Ukrainian)
7. Kovalova, M. (2021). *Pryntsypy ta osoblyvosti systemy mytnoho kontroliu v YeS* [Principles and features of the customs control system in the EU]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, vol. 17, pp. 13–17. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/17.2> (in Ukrainian)
8. Shcherbatiuk, N. V. (2020). *Orhanizatsiia mytnoho kontroliu: yevropeyskyi dosvid* [Organization of customs control: European experience]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, vol. 1, pp. 387–391. (in Ukrainian)
9. Kuzniak, B. Ya., & Svichkar, V. A. (2018). *Osoblyvosti mytnoho rehuliuвання v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu* [Features of customs regulation in the European Union countries]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, vol. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6221> (accessed September 25, 2025) (in Ukrainian)
10. Verkhovna Rada Ukrainy. (1991). *Pro zovnishnoekonomichnu diialnist: Zakon Ukrainy vid 16 kvitnia 1991 r. № 959-XII* [On foreign economic activity: Law of Ukraine No. 959-XII of April 16, 1991]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (accessed September 26, 2025) (in Ukrainian)
11. Lemeha, R. (2020). *Pryntsypy pravovoho rehuliuвання mytnykh rezhymiv v Ukraini* [Principles of legal regulation of customs regimes in Ukraine]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk – Prikarpaty Legal Bulletin*, vol. 4 (33), pp. 62–68. DOI: <https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i4.624> (in Ukrainian)
12. Dudchenko, V. V. (2019). *Poniattia ta sutnist mytnykh protsedur vidpovidno do zakonodavstva Ukrainy* [The concept and essence of customs procedures according to the legislation of Ukraine]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii – Current Issues in Domestic Jurisprudence*, vol. 6, pp. 67–70. DOI: <https://doi.org/10.15421/391996> (in Ukrainian)
13. Nestoryshen, I., Turzhanskyi, V., Berezhniuk, I. (2021). *Novatsii u mytnomu zakonodavstvi Ukrainy* [Innovations in Ukraine's customs legislation]. *Mytna bezpeka – Customs Security*, vol. 4, pp. 66–76. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5959.4.2020.66-76> (in Ukrainian)
14. Dorofeieva, L., Korneva, T. (2020). *Formation of a system of regulations in the customs sphere*. In *Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union: Collective monograph* (pp. 616–641). Riga: Izdevniecība "Baltija Publishing". DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-43-3/2.3>
15. Kuzmin, O. Ye., & Melnyk, O. H. (2007). *Teoretychni ta prykladni zasady menedzhmentu: navchalnyi posibnyk* [Theoretical and applied principles of management: textbook] (3rd ed., rev. and suppl.).

REFERENCES:

1. Drozd, O. Yu. (2023). *Mytnyi rezhym tranzytu: adaptatsiia do yevropeiskoho mytnoho rehuliuвання* [Customs transit regime: adaptation to European customs regulation]. *Pravova pozytsiia – Legal Position*, vol. 3 (40), pp. 155–159. (in Ukrainian)
2. Yeromenko, A., Slacionenko, O. (2024). *Vplyv voiennoho stanu na mytne rehuliuвання tranzytu tovariv cherez kordon Ukrainy* [Impact of martial law on customs regulation of goods transit across Ukraine's border]. In *Innovative Approaches to the Progressive Solution of Scientific Research Problems: XVI International scientific and practical conference* (pp. 80–82). Valencia, Spain. (in Ukrainian)
3. Kyida, L. I., & Shevchenko, N. I. (2020). *Osoblyvosti realizatsii derzhavnoi mytnoi polityky v Ukraini* [Peculiarities of implementing state customs policy in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.4.66> (in Ukrainian)
4. Kulinich, O. A., & Bilous, H. H. (2023). *Vyklyky systemy mytnoho rehuliuвання ZED Ukrainy* [Challenges to the customs regulation system of Ukraine's foreign economic activity]. In *Finanova arkhitektonika ta stsennarii konkurentnykh modelei rozvytku: Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* (Kharkiv, November 17, 2023) (pp. 290–292). Derzhavnyi biotekhnolohichni universytet. (in Ukrainian)
5. Kulinich, O. A., & Hrebeniuk, Ya. (2021). *Osoblyvosti funktsionuvannia mytnoi systemy Ukrainy v suchasnykh umovakh* [Peculiarities of functioning of Ukraine's customs system in modern conditions]. In *Socially competent management of corporations in*

- Lviv: Natsionalnyi universytet "Lvivska politehnika",
Intelekt-Zakhid. (in Ukrainian)
16. Feshchur, R. V., Barvinskyi, A. F., & Kichor, P. V. (2003).
Statystyka: Teoretychni zasady i prykladni

aspekty: navchalnyi posibnyk [Statistics:
Theoretical principles and applied aspects: textbook]
(2nd ed., rev. and suppl.). Lviv: Intelekt-Zakhid.
(in Ukrainian)

Стаття надійшла: 29.10.2025
Стаття прийнята: 12.11.2025
Стаття опублікована: 28.11.2025